

Minnesanteckningar från sakråd med anledning av arbetet med flyktingmottagande från Ukraina den 8 juni 2022

Bakgrund

Den 8 juni 2022 bjöd kulturminister Jeanette Gustafsdotter in representanter från det civila samhället och myndigheter till ett sakråd om flyktingsituationen med anledning av invasionen av Ukraina. Syftet med mötet var att få in synpunkter och en lägesbild om civilsamhällets arbete med flyktingmottagandet med fokus på särskilt utsatta grupper. Sakrådet leddes av kulturministerns statssekreterare Nina Andersson.

Inledning

Statssekreterare Nina Andersson inledde med att tacka för de inspel som getts under vårens sakråd och underströk att de varit viktiga för regeringens arbete. Statssekreteraren välkomnade särskilt de organisationer som var nya för dagens möte. Därefter presenterade statssekreteraren några övergripande åtgärder i regeringens arbete med flyktingmottagande.

Regeringen arbetar för en jämnare fördelning mellan kommunerna i flyktingmottagandet och den 25 maj beslutades propositionen Åtgärder för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande. Regeringen har när det gäller vård- och stödinsatser för trauma och psykisk ohälsa flera övergripande satsningar som kommer gruppen till del.

Regeringen har avsatt ca 1,6 miljarder kronor för 2022 genom en överenskommelse mellan staten och Sveriges kommuner och regioner (SKR) inom området psykisk hälsa och suicidprevention. För 2022 har regeringen fördelat medel för att stärka och utveckla traumavård och stöd samt för att utveckla preventiva insatser. Regeringen fördelar även 60 miljoner kronor

för 2022 till det civila samhällets organisationer i syfte att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa och suicid. Regeringen har avsatt 21 miljoner kronor för att stödja regionernas redan pågående insatser för att snabbt och säkert erbjuda personer som kommer till Sverige från Ukraina vaccination mot covid-19.

Statssekreteraren berättade om det uppdrag som getts till Barnombudsmannen att föra en löpande dialog med civilsamhället samt erbjuda stöd till berörda aktörer med anledning av invasionen av Ukraina. Syftet är att utbyta kunskap om den rådande situationen för barn och unga och att nå ut med korrekt och barnanpassad information. Regeringen har även gett Myndigheten för delaktighet i uppdrag att erbjuda aktivt stöd i funktionshindersrelaterade frågor till relevanta aktörer. Det handlar om konsekvenser för personer med funktionsnedsättning som är kvar i Ukraina eller är på flykt samt de som inte kan återvända till landet.

Därutöver föreslår regeringen i vårändringsbudgeten som lämnades till riksdagen i april att tillföra ytterligare 70 miljoner (utöver 30 miljoner kronor som redan omfördelats från andra medel) kronor till civilsamhällets humanitära insatser.

Statssekreteraren betonade att detta bara är några av de insatser som görs, men att det visar på den bredd av aktörer som är med och tar ansvar för ett fungerande flyktingmottagande.

Bordsrunda

Statssekreterare Nina Andersson öppnade sedan för en bordsrunda. De frågor som skickats till deltagarna inför sakrådet var:

- Vilka erfarenheter har din organisation av att arbeta med särskilt utsatta grupper i flyktingmottagandet?
- Vilket stöd från det offentliga ser er organisation behov av?

Erfarenheter av arbetet med särskilt utsatta grupper i flyktingmottagandet

Flera organisationer lyfte massflyktsdirektivets negativa påverkan för skyddsbehövandes rättigheter. Flera menade att Sverige sticker ut negativt i sin tillämpning jämfört med de andra nordiska länderna. Tex. vad gäller låga ekonomiska ersättningar.

Personer med funktionsnedsättning lyftes som en utsatt grupp vars perspektiv och behov inte syns. Det kan bland annat gälla tillgängliga boenden, behov av medicin eller andra typer av stödinsatser. Dessa behov måste fångas upp i det direkta mottagandet.

Under sakkundens påtalades en ökad antisemitism och diskriminering. Bland annat berättade ett flertal organisationer om ryssar i Sverige som utsätts för diskriminering.

Hbtqi-personer nämndes också som en utsatt grupp där transpersoner nämns som särskilt utsatta. Diskriminering och stigmatisering menades leda till att människor hamnar i utanförskap. Flera av organisationerna arbetar aktivt med antidiskriminering och lyfte betydelsen av sociala sammanhang.

Kvinnor och barn utgör en stor andel av de som flyr från Ukraina och flera organisationer uppmärksammade riskerna för dessa att bli utsatta för människohandel eller trafficking. Det lyftes även att de som nu kommer till Sverige från Ukraina har mycket mindre resurser än de som kom tidigare. Även äldre personer och personer med missbruksproblematik lyftes som särskilt utsatta.

Flera berättade om att det finns en misstro bland de som flyr gentemot svenska myndigheter. Det gäller bland annat registrering hos Migrationsverket och boendeplacering. Misstron kan leda till att personer söker sig till osäkra boendelösningar och arbetsförhållanden.

Stöd från det offentliga

Flera organisationer lyfte behovet av tydligare och mer samlad information om massflyktsdirektivet, rättigheter för personer som flyr och ansvarsfördelningen inom det offentliga. Flera menade att otydligheten ökar risken för att rättigheter inte tillgodoses. Här lyftes bland annat skillnaden mellan olika kommuner och regioner som ett problem. De olika tolkningarna av vård som inte kan anstå ansågs vara särskilt problematisk. Det efterfrågades tydligare nationell samordning.

Vikten av en långsiktig integration lyftes. En organisation menade att integrationspolitiken måste ta ett bredare grepp och behöver sträcka sig utöver att få människor i arbete.

Behovet av ekonomiska resurser betonades samt vikten av en fortsatt dialog mellan myndigheter och det civila samhället.

Det gavs en uppmaning om att andra utsatta grupper inte får glömmas bort.

Övrigt

Statssekreterare Nina Andersson ställde avslutningsvis en fråga om hur organisationerna såg på uthålligheten inom den egna verksamheten. Några av organisationerna menade att det finns en god uthållighet och att det handlar mycket om att skala upp den ordinarie verksamheten. Samtidigt arbetar flera lokalföreningar mycket hårt och det krävs arbete för att hålla kvar engagemang. En organisation menade att uthålligheten är som bäst när det finns bra samverkan.

Avslutning

Statssekreterare Nina Andersson avslutade med att tacka för dagens sakråd och meddelande att det är det sista mötet inför sommaren.

Kulturdepartementet återkommer med information om sakrådsmöten under hösten.

Deltagarlista

Asylrättscentrum

Funktionsrätt Sverige

Judiska Centralrådet

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)

Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige (SIOS)

Svenska kyrkan

Svenska Röda Korset

Sveriges kristna råd

Deltog gjorde även,

Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD)

Migrationsverket

Myndigheten för stöd till trossamfund (SST)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)

Myndigheten för delaktighet (MFD)